

3 juliol 1953: Llengua i Literatura. — Presideix el Sr. R. ARAMON I SERRA.

El PRESIDENT presenta un exemplar del volum I del «Butlletí» de la Societat, recentment aparegut.

El Sr. JOAN COROMINES parla *Sobre l'estil i manera de Martí J. de Galba i el de Joanot Martorell*.¹ En primer lloc analitza sumàriament els punts de vista dels erudits que s'han ocupat de la intervenció de Galba en la composició del *Tirant*, i, en particular, la tesi de la intervenció progressiva, adquisició definitiva de Martí de Riquer a la qual la crítica ja s'anava inclinant temps ha. Encara que Riquer en la seva atribució es fundi principalment en criteris discutibles, no contribueixen menys a decidir-l'hi altres raons auxiliars, que són les que, al parer del Comunicant, donen més solidesa a una interpretació, si no igual, almenys vagament semblant a la seva. Més singular i típica que no pas la fórmula «ací's lleixa lo llibre», peça fonamental de l'argumentació de Riquer, és la frase de Martorell «féu principi a paraules de semblant estil», amb variants, que sembla haver estat canviada per Galba. Tanmateix, per al destriament dels dos autors, més encara que no pas l'observació d'una o dues fórmules isolades, són útils dues altres menes de criteris; d'una banda, les grans divisions naturals de la novella (criteri assenyalat per Galba, acceptat per Menéndez Pelayo i per Capdevila, i amb el testimoni de la versió castellana de 1511); de l'altra, la corroboració d'aquestes divisions per l'aparició o desaparició de trets estilístics singulars. Creu que cal fer una anàlisi detinguda de l'estil i manera dels dos autors i, per tal d'ajudar a l'orientació d'estudis més sistemàtics, fa uns comentaris sobre el particular. L'augment de retòrica, sobretot en els parlaments, és prova del valor que Galba hi atorgava; cita exemples de l'ús generós d'epítets anteposats, que esdevé mecànicament constant, i d'epítets redundants, de la generalització de la col·locació del verb al final, i, d'una manera general diu que Galba es caracteritza pel llenguatge emfàtic, farragós i eixutament declamatori. Un fenomen paral·lel es troba en el vocabulari. La gràcia verbal i l'àgil desvergonyiment que fan l'encís del lector modern del *Tirant* desapareixen en sec en la part del continuador, el qual dóna valor, en primer lloc, a la toponímia bizantina. Atribueix a Galba allò que considera mediocre i a Martorell allò que creu encertat. Diu que no seria sinó legítim reeditar un text del *Tirant* despul·lat de les vegetacions supèrflues i deformants de Galba. És el que en bona part realitzà, amb assenyalat bon gust, Josep M. Capdevila, massa indulgent encara amb certs trossos de l'epíleg i de la quarta part. El Comunicant es pregunta per què no atribuiríem a Galba els parlaments inacabables de la tercera part, si ens consta que l'arreglador estava encisat per aquella «retòrica retoricada». Tanmateix considera que aquesta hipòtesi ha de restar dubtosa. En resum, es podria afirmar que les parts primera i segona són totalment de Martorell, la tercera potser tota o quasi tota, llevat d'algun parlament interpolat en tot o en part.

Intervenien els Srs. J. CARBONELL (possibilitat que l'estil de Martorell evolucionés, com evolucionà el de Rois de Corella; la frase «féu principi a paraules de semblant estil», o variants molt semblants, apareix també en Corella) i el PRESIDENT (cal agrair al Sr. Coromines aquesta incursió en el camp de l'estilística, que ha donat un fruit tan interessant com el treball que ens ha fet conèixer, amb el qual ve a col·locar-se en un bon lloc entre els especialistes del *Tirant*; el Comunicant ha col·laborat eficaçment en una versió a l'anglès d'aquella novella, que esperem de poder llegir aviat). — CARME BOYÉ, Secretari.

1. Aquesta comunicació ha estat publicada a l'"Homenatge a Carles Riba" (Barcelona 1954), 168-184.